

Oponentský posudok na dizertačnú prácu

- Oponent:** prof. PhDr. Alžbeta Mrázová, PhD., MPH
Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave
- Doktorandka:** Mgr. Jana Horská
- Téma:** Metódy sociálnej práce v súvislostiach života detských emigrantů

Migrácia je celosvetovým fenoménom, kedy ľudia z menej rozvinutých krajín (najmä z juhu a východu) sa sťahujú do viac industrializovaných západných a severných krajín. V rámci tohto migračného toku veľa ľudí uteká pred vojnou, útlakom, sociálnym rozpadom, prenasledovaním, porušovaním ľudských práv a pod.

Medzinárodná migrácia sa stáva bezpečnostno-politickým faktorom súvisiacim s medzinárodnými konfliktami ako ich príčina i ako dôsledok. Krajiny strednej a východnej Európy musia pristupovať k migrácii aj ako k problému s výrazným humánnym obsahom, zároveň musia paralelne riešiť problémy, ktoré sprevádzajú migračné pohyby. Ide o riziká súvisiace s neregulovanou a nelegálnou medzinárodnou migráciou. Rovnako je nevyhnutná príprava spôsobilých sociálnych pracovníkov, napr. prostredníctvom špecializovaných VŠ vzdelávacích programov v danom predmete.

Predložená doktorandská dizertačná práca Mgr. Jany Horskej sa javí ako precízna, systematicky a dôsledne rozpracovaná metóda na zvládanie takýchto situácií, s akcentom na zvládanie integrácie detských emigrantov do novej, geograficky, spoločensky a kultúrne často veľmi odlišnej spoločnosti.

Autorka sa bravúrne zhostila témy, s erudíciou skúseného pracovníka a s nasadením osobného entuziazmu prechádza od kapitoly ku kapitole, ťaží so skúseností množstva autorov, vedeckým prístupom zdôvodňuje a objasňuje definície, porovnáva integračné modely, systémové teórie a tak sa dostáva ku konkrétnym metódam sociálnej práce s deťmi emigrantov.

Po obsahovej stránke je práca napísaná v teoretickej i výskumnej rovine vyčerpávajúco, zvolené ciele splnila, metodika je zvolená primerane a adekvátne k skúmanej problematike. Po formálnej stránke je veľmi čisto a precízne napísaná, práca je v tvrdej väzbe, obsahuje 139 strán písaného textu, priebežne dopĺňaná 14 obrázkami, 2 tabuľkami. Autorka čerpala zo 73 literárnych

a elektronických zdrojov, správne citovaných. Neoddeliteľnou súčasťou tejto práce je aj 14 mimoriadne ilustrovaných príloh. Doktorandka je aj spoluautorkou 11 publikácií, z toho v 5 prvou autorkou, čo nesporne zvyšuje hodnotu tejto práce.

Otázka: Súhlasí autorka s Navrátilovou koncepciou, kde autor priamo píše „zmocňovanie znamená, že sociálni pracovníci by mali pomáhať ľuďom k tomu, aby získali väčšiu moc (kontrolu, vládu) nad svojimi vlastnými životmi a životnými podmienkami“

Záver: Dizertačná práca Mgr. Jany Horskej odporúčam k obhajobe a po jej úspešnom obhájení a splnení všetkých náležitostí súvisiacich s udelením vedecko-pedagogickej hodnosti „Philosophiae doctor“ súhlasím s jeho priznaním doktorandke.

V Bratislave, dňa 19.09.2007

Oponentský posudok na dizertačnú prácu

Mgr. Jana Horská

**Metody sociální práce v souvislostech života dětských migrantů;
možnosti integrace imigrantů na Jihlavsku.**

Autorka: Mgr. Jana Horská

Školitelka:

Doc. PhDr. Adéla Mojžíšová, Ph.D.

Oponenti dizertačnej práce:

**Prof. PhDr. Alžbeta Mrázová, Ph.D., MPH
PhDr. Michal Vašečka, Ph.D.**

Kritériá hodnotenia dizertačnej práce	Maximálny počet bodov	Pridelený počet bodov
1. Splnenie cieľa a úloh stanovených metodikou.	10	10
2. Využitie zdrojov domácej a zahraničnej literatúry.	15	13
3. Formálne spracovanie dizertačnej práce.	15	13
4. Rozsah a proporcionalita obsahového spracovania.	5	5
5. Systematický prístup k spracovaniu dizertačnej práce.	15	14
6. Zhodnotenie dosiahnutých výsledkov.	40	40
Celkový počet bodov	100	95

Predložená dizertačná práca Mgr. Jany Horskej pojednáva o integrácii detských imigrantov do českého prostredia, pričom formou case study skúma situáciu na Jihlavsku. Doktorandka pomocou kvalitatívnych metód zisťuje životné podmienky v oblasti integrácie a navrhuje nové metódy sociálnej práce zamerané na detských imigrantov. Predložená dizertačná práca predstavuje úspešné dielo public policy a hneď úvodom prácu hodnotím ako kvalitnú a spĺňajúcu všetky požiadavky na dizertačnú prácu. Mgr. Jane Horskej sa podarilo vypracovať

PhDr. Michal Vašečka, PhD.

dielo, ktoré prináša nové podnety na ďalší výskum a obohacuje súčasnú českú produkciu v oblasti imigračných štúdií.

Práca je rozdelená do piatich častí, ktoré na seba vhodne nadväzujú a sú proporčne dobre rozvrhnuté. Autorka pracuje s literatúrou na zodpovedajúcej úrovni bežnej v sociologickej obci. Práca má vysokú štábnu kultúru, bibliografia a index sú vypracované príkladne, práca podľa požiadaviek na dizertačnú prácu neobsahuje preklepy, jazyk použitý v práci je bohatý. V budúcnosti odporúčam autorke v akademických textoch neuvádzať akademické hodnosti autorov, ktorých cituje, ako napríklad na strane 112. Autorka pracuje s relevantnou literatúrou sociologickou, politologickou, i literatúrou sociálnej politiky. Istý problém však oponent vidí v zaradovaní dlhších informačných textov, ktoré majú dokumentovať prácu s imigrantmi na Jihlavsku, či podrobné informácie o konkrétnych organizáciách na Jihlavsku pracujúcich s imigrantmi priamo do hlavného textu dizertačnej práce. Na tento problém som autorku už upozorňoval, pre potreby prípadného knižného vydania by bolo vhodné tieto informácie presunúť do časti Prílohy, vo vedeckom texte nie je vhodné uvádzať informácie o telefónoch a e-mailoch servisných organizácií pracujúcich s imigrantmi. Napríklad kapitola 4.3.1. vyplňa takmer osem strán, pričom neobsahuje nič iné ako zoznam inštitúcií zaoberajúcich sa integráciou imigrantov na Jihlavsku a opis ich činnosti. To isté platí napríklad o Pracovnom liste na strane 67, ktorý by sa vo forme uvedenej v práci nemal vyskytovať. Z formálneho hľadiska to považujem za hlavný problém predloženej dizertačnej práce, ktorý je však samozrejme riešiteľný pri ďalšej práci s textom.

Operacionalizácia výskumného problému je kvalifikovaná a autorka preukazuje dobré znalosti techniky kvalitatívnych metód. Je otázka, či je v dizertačnej práci tak poctivo zdôvodňovať výber kvalitatívnych techník (str. 107) - to by malo miesto skôr v práci diplomovej. Celkovo je však celá 5. kapitola ukážkou toho, že autorka má vysokú akademickú úroveň a je schopná falzifikovať si vlastné postuláty a výsledky svojho skúmania.

Autorka v Závere svojej práce tvrdí, že ciele výskumu sa jej podarili naplniť a je si vedomá toho, že metódy integrácie imigrantov bude potrebné ďalej dlhodobo testovať v praxi. Z tohto hľadiska je cenné, že autorka navrhuje v samostatnej kapitole možné využitie výsledkov dizertačnej práce v praxi. Autorka tak posúva svoju prácu do oblasti aplikácie verejných

politik a dokazuje možnosť sklbenia deskriptívnej a sociotechnickej úlohy spoločenských vied.

Nakoľko ide o dizertačnú prácu, ako oponent som očakával aj širšie zarámčovanie témy a počas inak veľmi pútavého čítania teoretickej časti som hľadal odpoveď na zložitú, ale veľmi dôležitú otázku - prečo sa vlastne má Jihlava, resp. Česká republika snažiť o začleňovanie imigrantov do spoločnosti? To rozhodne nie je banálna otázka, od jasnej odpovede na to čo má byť cieľom integračných (akomodačných) politik a praktík vyplývajú konkrétne metódy a postupy tak precízne opísané v tejto práci. Autorka opísala modely integrácie, podľa názoru oponenta si vhodne vybrala systémov teóriu, opísala integráciu imigrantov v českom kontexte, ale už menej sme sa v duchu funkcionalistickej paradigmy dozvedeli o tom, čo má byť cieľom integrácie. Je faktom, že toto nebolo deklarovaným cieľom práce, ale práve opis vytrácajúcej sociálnej kohézie spoločnosti a celkovo inkluzívnej schopnosti moderných spoločností by dizertačnú prácu Jany Horskéj vybavil imperatívom nástojčivosti, s ako je potrebné aplikovať metódy, ktoré vo svojej práci opisuje.

Dizertačná práca by mala prinášať nové, empiricky overené poznatky, alebo rozširovať existujúci teoretický kontext. Domnievam sa, že Jana Horská sa podarilo predovšetkým to prvé - v oblasti sociálnej práce s imigrantami sa jej podarilo vypracovať podnetnú prácu, ktorá bude musieť byť čítaná tými, ktorí sa pre túto tému rozhodnú v budúcnosti. Zároveň ale ako oponent práce musím konštatovať, že Jana Horská nevyužila v závere všetky možnosti pre obohatenie teoretického rámca v tejto oblasti. Je napríklad škoda, že autorka sa v závere intenzívnejšie nevrátila k modelom integrácie a nevyslovila sa k tomu, čo ňou testované, navrhované, alebo upravované techniky ponúkajú. Pozorný čitateľ vlastne takýto návrat očakáva - autorka svojou analýzou poukázala napríklad na vhodnosť antiopresívnych prístupov sociálnej práce, ale v Záveroch práce to už nenájdeme, pričom práve takáto empirická verifikácia je veľmi cenná. Prácu rozhodne odporúčam na publikovanie.

Do diskusie o dizertačnej práci by som rád priniesol dve témy:

1. Autorka na 5. kapitole uvádza tzv. benchmarkery - indikátory integrácie. Tie by však nemali byť používané iba v vzťahu k imigrantom, ale aj voči majoritnej populácii. Nie je testovanie týchto benchmarkerov na regionálnej, či lokálnej úrovni podmienkou aplikácie metód, ktoré autorka navrhla?

PhDr. Michal Vašečka, PhD.

2. Je zajímavé, že autorka sa nevenovala hlbšie predsudkom, či aspoň spôsobom sociálnej konštrukcie reality na strane public policy makers na Jihlavsku, ktoré môžu ovplyvňovať úspešnosť integrácie imigrantov do väčšinovej spoločnosti. Sú predložené metódy udržateľné bez intenzívnej práce s majoritnou populáciou a to vo všetkých vekových kategóriách?

Záverom by som rád zopakoval, že predložená dizertačná práca je kvalitným dielom public policy. Doktorandka preukázala tvorivé schopnosti v danej oblasti výskumu a podľa môjho názoru obohatila český sociologický a politologický kontext o hodnotnú prácu. Práca spĺňa požiadavky štandardne kladené na dizertačnú prácu a veľmi rád ju odporúčam k obhajobe.

Brno, 17.9.2007

PhDr. Michal Vašečka, PhD.